

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

unâ cum reliquis Apostolis in universum mundum abiit, & Evangelium prædicavit magnâ constantiâ in Æthiopia, tandem in Judæam reversus jussu Pontificis lapidatus & decollatus est, ut Scriptores Ecclesiastici testantur.

Nos absque ambagibus ad prælectam pericopen properabimus, & duobus membris tractationem illam boni ordinis gratiâ includemus. Occurrit enim ponderanda

I. *Digna glorificatio.*

II. *Blanda invitatio.*

J.J.

EXEGESIS.

VERBUM DEI non ineptè comparatur semen, Luc. 8. vers. 11. quemadmodum enim semen sparsum in agro bono succre- scit, & partim centuplum, partim sexage- cuplum, partim trigecuplum fructum affert, Matth. 13. v. 23. Ita verbum Dei prædica- tum non revertitur vacuum, sed facit vo- luntatem Domini sui, & prosperabitur in his, ad quæ mittitur, Es. 55. v. 11.

Hujus rei veritatem perspicimus in ho- dierno Evangelio, ubi Christus pro felici cursu Evangelii sui gratiarum actionem in- stituit, quia ex relatione 70. discipulorum cognoverat, quod non solum prædicatio Evangelii à multis suscepta sit, verum etiam ad imperium & verbum suum in Christo nomine dæmonia ex obsessis recedere o- portuerit. Est enim verbum vitæ, Joh. 6. v. 68. & potentia ad salutem omni creden- ti, Rom. 1. v. 16.

Consideranda igitur hæc

L. *Ansa*, quâ Christus ad hanc gratia- rum actionem delapsus est. Nam in illo

tempore, inquit Evangelista, respondit Christus, & respicit his verbis ad actum præcedentem, relationem nimirum disci- pulorum, de felici, ut diximus, Evangelii successu, & monet nos hoc exemplo, quod pro accensa Evangelii luce, Deo potissi- mum gratias agere debeamus. Mundus hoc beneficium parvi æstimat, & vix in- venias de millibus unum, qui hoc nomine gratias Deo concinnat, plerique beatitudi- nis summam in rerum terrenarum abun- dantia collocat, Psalm. 44. vers. 15. Sed hæc fluxa sunt & caduca. Quare, sicut Christus omnium maximè lætabatur, & Patri suo gratias agebat pro felici Evan- gelii successu: Sic & nos ad gratiarum actio- nem præcipuè sumus devincti quando no- bis æternus Pater spiritualia sua dona com- municat, & novum subinde osium Evan- gelio aperit, ut multum crescat & fructifi- cet, Coloss. 4. vers. 2. 3. hoc est summum bonum, in quo vita æterna consistit, Jo- han. 17. vers. 3.

II. *Forma.* Nam exultans Spiritu, ut Lucas addit, Deum Patrem cœlestem glo- rificat. Quibus verbis innuitur, quo gra- tias suas promissit, nimirum

1. *Internè*, dum exultat Spiritu, omnia viscera quasi commoventur super hoc bo- no nuncio, & lætitiâ concipiunt: Ita quando gratias agere, vel etiam preces no- stras ad DEUM facere intendimus, videam- mus, ut fiat cum exultatione Spiritus. Nam Deus est Spiritus, & qui ipsum ado- rare volunt, in Spiritu & veritate adorent necesse est, Johan. 4. vers. 24.

2. *Externè*, dum lætitiâ quam corde concepit, ore depromit, & Deum Patrem cœlestem glorificat: Ita nos quoque se- dem, quam iatus in corde fovemus, per

con-

confessionem oris demonstramus. Nam corde creditur ad justitiam, sed ore fit confessio ad salutem; Roman. 10. vers. 10. non etiam sufficit gratias corde concipere, sed oportet deponere tam privatim quam publicè, nec laudis ejus nos pudeat; Sirach. 51. vers. 37. multi sedent in templo magis muti quàm pisees, & operam suam non conferunt, quando hymni ecclesiastici, vel Psalmus aliquis in honorem Dei cantatur, præsertim mulieres, quæ vitio sibi verti metuunt, si clarâ voce cum tota Ecclesia laudes Dei prædicent. Sed perperam: si quidem ex abundantia cordis os loquitur, inquit Christus, Matth. 12. v. 34.

III. *Materia*, quæ duplex:

1. *Sapientum occæcatio*. Per sapientes & prudentes intelliguntur omnes illi, qui mysteria Evangelii extra humani iudicii aleam longissimè posita, censuræ rationis subijciunt, & sic ipsam sapientiam iustificanti, Luc. 7. vers. 35. non enim est sapientia supernè descendens, sed terrena, sed animalis, sed dæmoniaca, Jac. 3. versicul. 15. Hinc fit, ut quibus voluntate antecedente veritatem Evangelii DEUS innotescere cupit, postea voluntate consequente, quæ antegressum Evangelii contemptum respicit, abscondat, ut per suam sapientiam DEUM in suam sapientia non cognoscant, 1. Corinth. 1. vers. 21. sed dum seipos sapientes putant, stulti fiunt in cogitationibus suis, Rom. 1. v. 21. 22.

Caveamus igitur, ne quis per insanam philosophiam nos depræderetur, Coloss. 2. vers. 8. & rationem nostram captivemus sub obsequium CHRISTI, 2. Corinth. 10. vers. 5. nam animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, 1. Corinth. 2. v. 14. hinc CHRISTUS beatos prædicat eos qui cre-

dunt, etiamsi non videant, Johan. 20. v. 29.

2. *Parvulorum illuminatio*. In græco est vox $\gamma\eta\tau\iota\sigma$, quæ stultum propriè sive infantem significat, qui ratione suâ per infirmitatem ætatis uti nondum potest. Hoc nomine simplices & rudes intelliguntur, qui mysteria Evangelii non ad rationis suæ trutinam examinant, sed humili assensione ad exemplum parvulorum simpliciter credunt, & libenter coram mundo stultescunt, ut coram DEO sapientes reddantur, 1. Corinth. 3. vers. 18. his revelantur mysteria regni cælestis, quia non contemnunt consilium DEI adversus semetipsos, Lucæ 7. v. 30. sed simpliciter ei edunt instar Abrahæ contra spem in spem, tribuentes DEO gloriam, certâ persuasione conceptâ, quod re, quæ promissit, etiam præstare possit, Rom. 4. v. 21.

Glorientur igitur sapientes & prudentes de sapientiæ acumine, gloriabimus nos quod simplices & indocti rapiant cælum, & ipsi cum literis suis mergantur in infernum, ut Augustin. loquitur. Nom enim multi sapientes secundum carnem electi sunt, sed quæ stulta sunt elegit Dominus, ut sapientes confunderet, 1. Cor. 1. vers. 26. 27. imò ex ore infantium & lactentium perfecit sibi laudem, Psal. 8. v. 3.

IV. *Causa*, cur Evangelium suum absconderit sapientibus, & parvulis revelarit. Illa duplex ponitur:

1. *Dei beneplacitum*. Etiam Pater, inquit CHRISTUS, sic fuit bona tua voluntas. Calviniani ex his verbis absolutum suum decretum probare contendunt, quasi DEUS sapientibus hujus seculi salvificæ suæ doctrinæ notitiam pro mero absoluto voluntatis suæ beneplacito absconderit, ut in cæcitate sua æternum pereant, parvulis

lis verò ex eodem beneplacito revelaverit, ut in æternum salvi fiant. Sed sine fundamento. Scriptura enim de nullo alio quicquam novit beneplacito, quam quod in CHRISTO fundatur, & per Evangelium nobis revelatum est, Roman. 16. v. 27. 2. Corinth. 2. vers. 7. secundum quod beneplacuit ipsi per stultitiam prædicationis salvos facere credentes, 1. Corinth. 1. vers. 21. & vult omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire, 1. Tim. 2. v. 4.

Quia verò sapientes hujus seculi oblatam gratiam repudiant, & nolunt venire, Matthæi 22. vers. 5. seqq. 23. vers. 37. sibi impudent, quod DEUS postea tradit eos in sensum reprobum, & occæcat intelligentiam ipsorum, ut non fulgeat eis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, 2. Corinth. 4. v. 4. hæc sunt iusta Dei judicia, 2. Thes. sal. 2. v. 10.

2. *Christi repudium.* Omnia mihi tradita sunt à Patre, inquit CHRISTUS, & nemo novit filium, nisi Pater, & nemo novit Patrem, nisi filius & cui filius voluerit revelare. Hoc non credunt sapientes hujus seculi, sed scandalizantur, quando formam CHRISTI servilem intuentur, & cum Judæis dicunt. Nolumus hunc regnare super nos, Luc. 19. vers. 14. proinde ad salutarem DEI agnitionem pervenire nunquam possunt. Nemo enim DEUM vidit unquam, filius qui in sinu patris est, ipse enarravit nobis, Johan. 1. vers. 18. hinc Pater cœlestis de cœlo clamat, Matth. 3. vers. 17. hic est filius meus dilectus, in quo complacuit mihi, hunc audite.

Qui autem verba illius, quæ loquetur in nomine meo, non audiet, ego ultor existam, Deut. 18. v. 19.

Errant igitur Enthusiastæ, qui seposito verbo revelato raptus expectant. Nam ad legem & ad testimonium, Es. 8. vers. 20. Errant Judæi, Turcæ, Photiniani, &c. qui gloriantur se verum DEUM adotare, qui cœlum & terram creavit, sed CHRISTUM blasphemant, sine quo DEUS verus cognosci non potest, & proinde absque Deo sunt, in mundo, qui enim Filium negat, Patrem etiam non habet, 1. Johan. 2. v. 23. Errat denique Zwinglius, qui in expositione fidei ad Regem Christianissimum, Herculem, Theseum, Socratem, Aristidem, &c. cum CHRISTO, Habele, Enocho, Samuele, Elia, Davide, Petro, Paulo, aliisque Sanctis sub eodem prædicamento collocat & in fide mortuos, adeoque salutis æternæ participes factos esse contendit. Hoc falsum est, nemo enim novit Patrem, nisi Filius, & cui Filius voluerit revelare. Ergo extra Christum non est salus, Act. 4. vers. 12. in hunc qui non credit, damnatur, Marc. 16. v. 16. & ira Dei manet super ipsum, Johan. 3. v. 36.

De Secundo,

VIDIMUS gratiarum actionem, quam CHRISTUS ad Patrem cœlestem direxit, succedit *invitatio*, quæ certè suavissima est

I. *Respectu vocatorum*, quorum hæc describitur

1. *Quantitas.* Nam omnes vocat, absque Status, conditionis, personæ ac dignitatis respectu. Hæc nota universalitatis non patitur restrictionem, quam Calviniani hic iterum cudunt, dum per omnes homines